

Reviderad Boendeplan Socialpsykiatri 2023-2027,
Bostadsförsörjningsplan, bostad med särskild service
enligt socialtjänstlagen.

Beslutad i omsorgsnämnden 2023-09-20

BORLÄNGE

Metadata om dokument

Dokumentnamn Reviderad Boendeplan Socialpsykiatri 2023-2028		Dokumenttyp Plan	Omfattar
Dokumentägare Sektorchef	Dokumentansvarig Verksamhetschef	Publicering Borlange.se	
Författningsstöd Lägg in text			
Beslutad 2018-08-29	Bör revideras senast 2027-10-31	Beslutinsats Omsorgsnämnden	Diarienummer Lägg in text
Revidering 1 2023-08-xx	Reviderad upplaga nr1, beslutad 2023		
Revidering 2 Lägg in datum och paragraf	Klicka eller tryck här för att ange text.		
Revidering 3 Lägg in datum och paragraf	Klicka eller tryck här för att ange text.		

Innehåll

Reviderad Boendeplan Socialpsykiatri 2023-2027, Bostadsförsörjningsplan, bostad med särskild service enligt socialtjänstlagen.	0
Metadata om dokument	1
Innehåll.....	3
1. Sammanfattning.....	4
2. Inledning.....	4
2.1 Uppdrag.....	4
2.2 Avgränsningar.....	4
2.3 Syfte.....	5
3. Bakgrund.....	5
3.1 Historik.....	5
3.2 Lagstiftning.....	6
4. Boendeformer.....	6
4.1 Bostad med särskild service, socialpsykiatri.....	6
4.1 Ordinärt boende med boendestöd.....	7
4.2 Korttidsboende.....	7
4.4 Bostad först.....	7
5. Nationella riktlinjer.....	8
6. Nuläge - Socialpsykiatrins boendeformer i Borlänge.....	8
6.1 Särskilt boende socialpsykiatri	8
6.2 Ordinärt boende med boendestöd.....	10
7. Framtida behov.....	10
7.1 Prognos.....	10
7.2 Ej verkställda beslut, behov av boendeplatser.....	10
7.3 Behov av boendeplatser	11
8. Ekonomi.....	11
8.1 Särskild avgift.....	11
8.1 Driftkostnad.....	12
8.2 Investering eller renoveringskostnad.....	12
8.4 Kostnader för externa placeringar.....	13
9. Uppföljning och revidering.....	13

1. Sammanfattning

Denna reviderade boendeplan ska innehålla en kartläggning av aktuellt platsbehov, ge en beskrivning och analys av nuläge och utmytna i en plan som visar kommunens behov av boendeplatser och korttidsplatser under perioden 2023-2028.

Målgruppen är Borlänge bor med psykiska funktionsnedsättningar, som omnämns i Socialtjänstlagen, SoL 5 kap 7§. Nationell psykiatrisamordning har definierat att personer med psykisk funktionsnedsättning är de personer som upplever väsentliga svårigheter att utföra aktiviteter på viktiga livsområden. Dessa svårigheter ska ha funnits eller kan antas komma att bestå under en längre tid. Svårigheterna kan bestå av funktionshinder, det vill säga begränsningar som uppstår i relation mellan en person med en funktionsnedsättning och brister i omgivningen, eller vara en direkt effekt av funktionsnedsättningen.

När en person med psykisk funktionsnedsättning behöver sociala insatser för att klara sin dagliga livsföring är det kommunens ansvar. Kommunen ansvarar för att olika hjälpinsatser samordnas och att olika aktörer samverkar kring brukaren. De verksamheter som finns inom kommunens socialpsykiatri som berör personer med psykiska funktionsnedsättningar är bostad med särskild service, boendestöd och sysselsättning.

I Borlänge finns idag 3 boenden med sammanlagt 28 boendeplatser. Boendeplanen visar att det behövs ytterligare 13 platser för att kunna täcka aktuellt behov.

Nuvarande boenden på Täckgatan och Thenstedtskatan är inte anpassade utifrån verksamhetens behov, de flesta av lägenheterna är små utan fullvärdiga kök och gemensamhetslokalerna är inte ändamålsenliga. Behovet är att ersätta dessa med lokaler som uppfyller dagens behov av utformning.

2. Inledning

Enligt socialtjänstlagen är kommunen skyldig att tillgodose behovet av boendeplatser. Utifrån detta upprättas långsiktiga och strategiska planer för bostadsförsörjning för sociala sektorns målgrupper. Dessa fungerar som komplement till kommunens strategiska plan. Kommunfullmäktige har även beslutat om boendeplan – bostad med särskild service för vuxna enligt LSS och boendeplan för äldre. Uppdraget innebär att revidera boendeplan för socialpsykiatri och få en helhetsbild av kommunens framtida behov av boendeplatser inom området.

2.1 Uppdrag

Social sektorn har fått i uppdrag att revidera och uppdatera boendeplanen och ta fram en skriftlig rapport om behovet av boendeplatser till personer med psykiska funktionsnedsättningar i Borlänge kommun. Planen ska innehålla analys av nuläget, prognos av framtida behov, samt hur behovet av lokalförsörjning ser ut under de kommande åren.

2.2 Avgränsningar

Målgruppen är personer med psykiska funktionsnedsättningar, som omnämns i SoL 5 kap 7§, människor med psykiska funktionshinder. Beslut om boende fattas enligt Socialtjänstlagen 4 kap 1§.

Målgruppen som beskrivs i SoL 5 kap 5§, äldre människor, samt 7§, människor med funktionshinder (fysiska eller andra skäl) oavsett ålder, omfattas inte av denna boendeplan, inte heller personer med beslut om boende enligt LSS.

Boendeplanen är avgränsat till omsorgsnämndens ansvarsområde och kommer därför inte hantera kommunens behov av andra boendeformer som till exempel behandlingshem eller HVB-hem.

2.3 Syfte

Tillsammans med boendeplan – bostad med särskild service för vuxna enligt LSS och boendeplan för äldre ska dessa planer täcka in behovet av boendeplatser inom omsorgsnämndens ansvarsområde. Syftet är att ta fram en plan som beskriver behovet av antalet boendeplatser för personer med psykisk funktionsnedsättning som bor i Borlänge kommun.

De personer som ansökt och beviljats insats om särskilt boende socialpsykiatri ska kunna erbjudas en plats i Borlänge. Borlängebor inom målgruppen som är externt placerade och önskar flytta tillbaka till Borlänge ska kunna ges möjlighet att flytta hem igen.

”Boendeplan socialpsykiatri 2018-2021 är en bostadsförsörjningsplan som syftar till att säkerställa att behovet av boendeplatser för personer med psykisk funktionsnedsättning, tillgodoses under planperioden”

3. Bakgrund

3.1 Historik

Förr bodde många personer med psykisk funktionsnedsättning på ett mentalsjukhus, på en psykiatrisk klinik eller på ett sjukhem. Först under 1900-talets senare del förändrades detta radikalt, boendeformerna förändrades för målgruppen och personerna flyttades ut från institutionerna till mer integrerade och hemlika boendeformer.

Gruppen som söker och beviljas boende och boendestöd har förändrats under en relativt kort tid. Psykiatrireformen trädde i kraft 1995. Psykiatrireformen (Psyk-ÄDEL) var en reform för psykiatrin i Sverige som beslutades 1994 och genomfördes 1995, tanken var att psykiskt sjuka personer i högre grad skulle integreras med resten av samhället. Gruppen är nu betydligt mer heterogen i flera avseenden. I den finns ett bredare spektrum av behov än tidigare och man kan i dag urskilja många fler potentiella undergrupper, vars behov både liknar och skiljer sig från dem hos personer med schizofreni. Ett exempel på detta är personer med en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning vars särskilda behov har uppmärksammats först på senare år.

I utredningen Psykiskt stördas villkor (prop. 1993/94:218), angav regeringen följande motiv för sina förslag på boendeform:

”Målet för bostadspolitikerna är att hela befolkningen skall beredas bostäder av god kvalitet till skäliga kostnader. Också personer med psykiska funktionshinder har rätt till en bostad där friheten och integriteten är skyddad och där han kan få sina behov av stöd och service i den dagliga livsföringen tillgodosedda. Detta gäller således även personer med långvariga och allvarliga psykiska störningar”

3.2 Lagstiftning

Socialtjänstlagen 5 kapitlet 7 §

Socialtjänsten skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller av andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som alla andra. Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov.

Kommunen skall inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende.”

Målgrupp är personer med psykisk funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL). Med det menas personer som möter betydande svårigheter i sin livsföring på grund av psykisk ohälsa.

Socialtjänstlagen 4 kapitlet 1 §

Rätten till bistånd omfattar också särskilda boendeformer. Innan någon beviljas en bostad i en särskild boendeform utreds behovet. Kommunens skyldighet att inrätta boendeformer framgår vidare i 5 kap. 5 § och 7 §. Där betonas socialtjänstens ansvar för de psykiskt funktionshindrade vad det gäller bland annat boende.

Särskild avgift (Vite)

Enligt 16 kap. 6a § SoL ska kommunen inom skälig tid verkställa sina beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen.

Kommuner ska inom skälig tid verkställa sina beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) och insatser enligt lagen som stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Om ett beslut inte verkställts inom tre månader ska kommunerna rapportera detta till IVO. Kommunerna rapporterar kvartalsvis. Om IVO bedömer att den enskilde har fått vänta oskäligt länge på att ett beslut ska verkställas kan myndigheten ansöka om utdömmande av en särskild avgift hos förvaltningsrätten.

4. Boendeformer

Personer med psykiska funktionsnedsättningar ska ha möjlighet till att leva som andra, vilket innebär bl.a. att ha ett eget hem med allt vad det innebär av trygghet och trivsel.

Kommunen har i uppdrag att i den kommunala stadsplaneringen bevaka så att den fysiska miljön utformas med hänsyn taget till människor med funktionsnedsättning och deras delaktighet.

4.1 Bostad med särskild service, socialpsykiatri

En bostad med särskild service är en bostad med service och omvårdnad dygnet runt. Det är en boendeform för personer som har ett omfattande behov av stöd, service och omvårdnad som beviljas insatsen via ett biståndsbeslut enligt 4 kap 1 § SoL. Varken lagen eller förarbetena anger hur den ska vara utformad. Det finns dock inget som talar för att en sådan bostad ska vara utformad på något annat sätt än en bostad med särskild service enligt LSS eller en helt vanlig (ordinär) bostad för permanent boende. En bostad med särskild service enligt LSS kan vara utformad som en gruppboende eller en serviceboende (prop. 1992/93:159). För båda boendeformerna finns tre viktiga kriterier som även beskrivs närmare nedan.

Bostaden:

- ska vara fullvärdig
- är den enskildes permanenta hem
- ska inte ha en institutionell prägel

I Boverkets byggregler – föreskrifter och allmänna råd (BFS 1993:57) anges att en fullvärdig bostad ska bestå av:

- rum med inredning och utrustning för personlig hygien
- rum eller avskiljbar del av rum för samvaro och sömn och vila
- rum eller del av rum för matlagning

4.1 Ordinärt boende med boendestöd

Ordinärt boende, egen bostad, egen lägenhet, eget hus m.m. är olika benämningar för en bostad som man själv äger eller hyr. Denna bostadstyp är således som vilken bostad som helst förutom att ägaren eller hyresgästen tillhör målgruppen, dvs. personer med psykisk funktionsnedsättning, och får boendestöd i den egna bostaden utifrån beslut om insats via biståndshandläggare.

Nationella riktlinjer för vård och stöd vid schizofreni och schizofreniliknande tillstånd beskriver att, enligt beprövad erfarenhet ger boendestöd i eget boende bland annat ökad förmåga att självständigt klara av sitt hemliv, ökad delaktighet i aktiviteter i samhället och ökad funktionsnivå. Det vetenskapliga underlaget är dock otillräckligt för att bedöma effekten av åtgärden. Vid utebliven åtgärd finns det risk att individen inte klarar av att bo i egen bostad och försämras i sitt tillstånd. Socialstyrelsen rekommenderar att socialtjänsten bör erbjuda boendestöd i egen bostad till personer med schizofreni och schizofreniliknande tillstånd som har svårigheter att självständigt klara sitt hemliv

4.2 Korttidsboende

Korttidsboende enligt SoL beviljas av biståndshandläggare och innebär särskilt boende för en kortare tid. Korttidsboende erbjuds i första hand till personer som är färdigbehandlade på sjukhus men ännu inte redo att återgå till det egna hemmet.

4.4 Bostad först

Borlänge kommun planerar för att erbjuda insatsen Bostad Först. Denna insats innebär att personer med missbruks- och/eller psykisk problematik som är hemlösa, eller riskerar att snart blir det, får en egen bostad. Tillsammans med bostaden ges stöd och motivation för att deltagarna ska kunna bo kvar i det egna boendet. Bostad Först utgår från att en egen bostad är en grundläggande mänsklig rättighet.

Borlänge kommun arbetar tillsammans med Region Dalarna och Tunabyggen med att starta upp den verksamhet som ska erbjuda insatsen Bostad Först. Projektet startade i december 2021 och planerar för att verksamheten ska vara igång under hösten 2023.

5. Nationella riktlinjer

Socialstyrelsen har i uppdrag av regeringen att redovisa hur myndighetens arbete bidrar till att nå målen i Agenda 2030. De nationella riktlinjerna för vård och stöd vid schizofreni och schizofreniliknande tillstånd rör flera av målen i agendan, varav ett är att öka tillgången till stöd i eget boende för personer med psykisk funktionsnedsättning

Rekommendationer

Socialtjänsten bör:

- erbjuda boendestöd i egen bostad till personer med schizofreni och schizofreniliknande tillstånd som har svårigheter att självständigt klara sitt hemliv
- erbjuda boendeinsatser i form av bostad först-modellen till personer med schizofreni och schizofreniliknande tillstånd som saknar egen bostad
- erbjuda bostad med särskild service anpassad till personer med schizofreni och schizofreniliknande tillstånd som har stora svårigheter att självständigt klara sitt hemliv.

Socialtjänsten kan i undantagsfall:

- erbjuda boendeinsatser i form av boendetrappa till personer med schizofreni och schizofreniliknande tillstånd som saknar egen bostad.

6. Nuläge - Socialpsykiatrins boendeformer i Borlänge

De boendeformer som finns inom socialpsykiatrins verksamhetsområde är boendestöd i ordinärt boende samt bostad med särskild service SoL.

Utbudet av boendeplatser och utformningen av befintliga boenden är inte anpassade utifrån de boendes individuella behov och det finns inte tillräckligt med boendeplatser för att tillgodose det faktiska behovet.

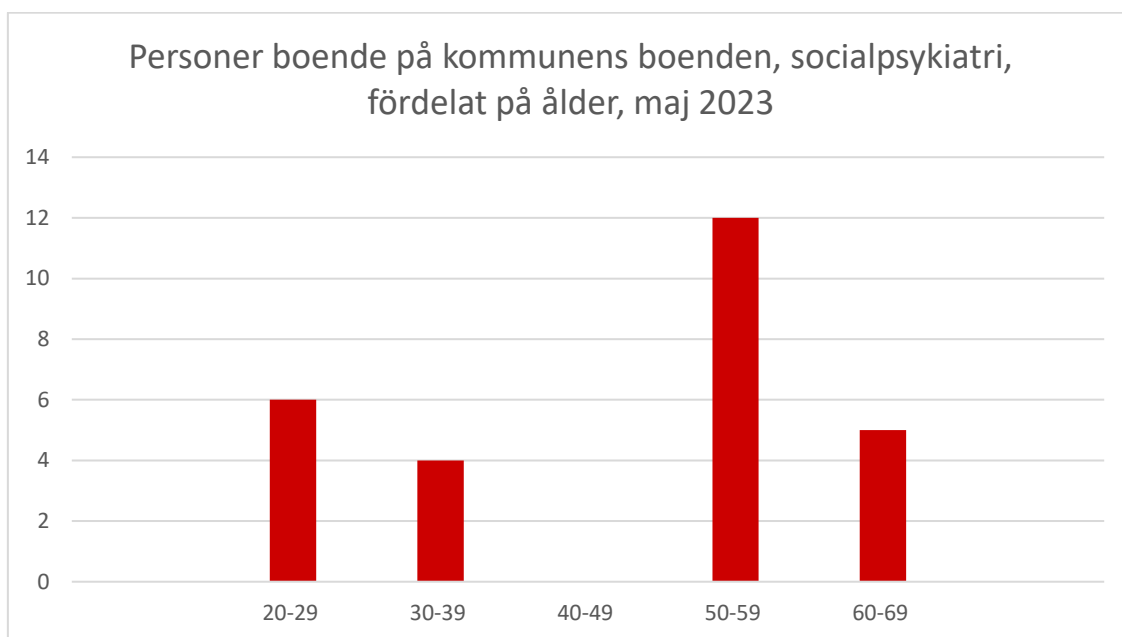
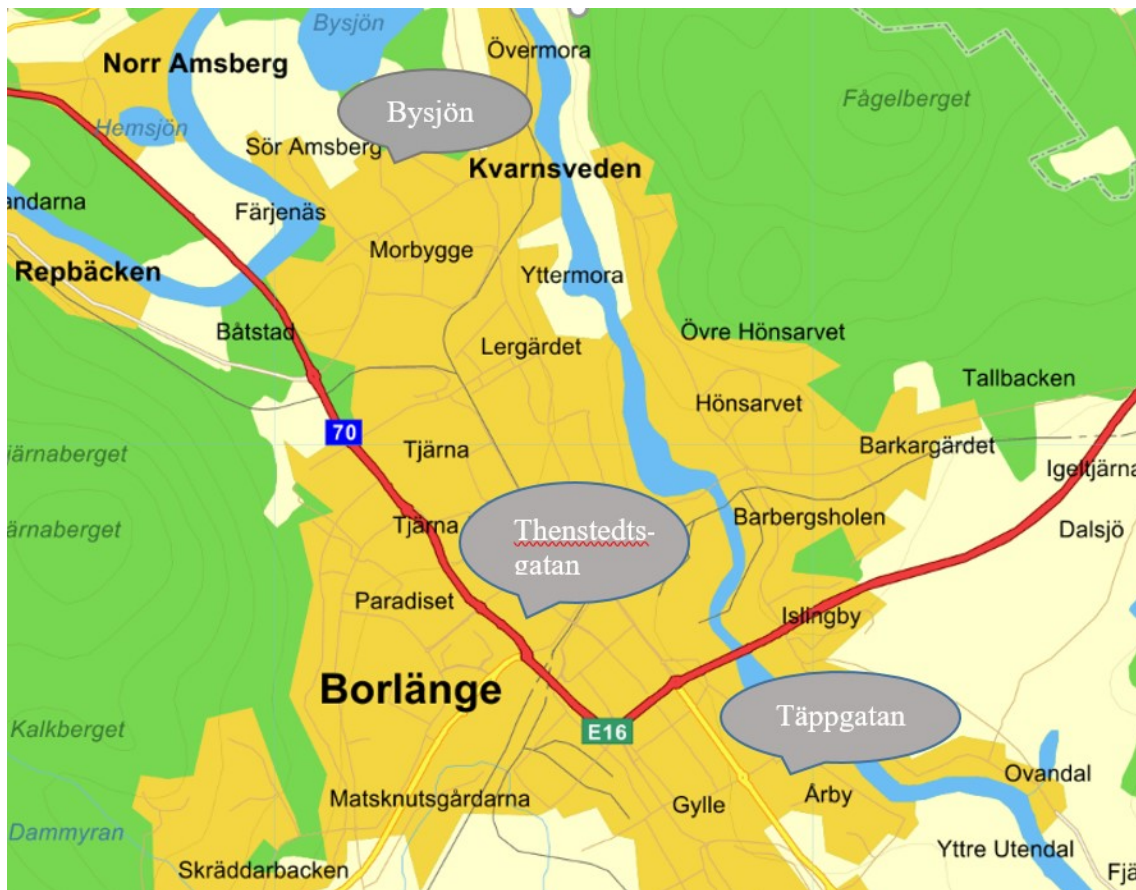
Då bostäder inte finns att tillgå, för att boendeplatser saknas eller att de som finns att tillgå inte är ändamålsenliga, blir det konsekvenser både för den enskilde borlängebon samt för kommunen. Borlängebon får inte den hjälp hon/han har rätt till och behoven måste tillgodoses genom kompenserande insatser, t.ex. boendestöd, vilket ökar trycket på dessa verksamheter. Om beslut om insats inte kan verkställas inom tre månader riskerar kommunen särskild avgift enligt 16 kap. 6a § SoL (vite) på grund av att man brustit i sitt ansvar. Det kan också bli aktuellt med extern placering, det vill säga att man köper en boendeplats i en annan kommun för att kunna tillgodose den enskildes behov.

6.1 Särskilt boende, bostad med särskild service enligt SOL, socialpsykiatri

Inom kommunens socialpsykiatri finns det tre boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning. Dessa boenden ligger på Thenstedtsgatan 3, i Bysjön och på Täppgatan. Totalt finns det 29 platser. Thenstedtsgatan och Täppgatan uppfyller inte dagens krav på utformning. Bostäderna är inte fullvärdiga. Med fullvärdig menas rum med inredning och

utrustning för personlig hygien, rum eller avskiljbar del av rum för samvaro och sömn och vila, rum eller del av rum för matlagning.

På Thenstedtsgatan 3 finns det 13 platser, på boendet i Bysjön finns det 4 platser och på Tärpgatan finns det 12 platser, alla som bor på dessa boenden har beslut om bostad med särskild service enligt SOL.

6.2 Ordinärt boende med boendestöd

Insatsen boendestöd, infördes när psykiatrireformen startade, 1995. Boendestödet är ett pedagogiskt och socialt stöd i det egna hemmet och närmiljön. Det är, i Borlänge kommun, ett kostnadsfritt bistånd och omfattar personer med psykisk funktionsnedsättning och/eller personer som tillhör LSS-personkrets. Insatsen ges utifrån kapitel 4§1 Socialtjänstlagen, syftet med insatsen är att ge stöd i vardagen både i och utanför hemmet. Boendestödet ska öka den enskildes möjligheter till gemenskap och delaktighet i samhället samt stärka den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv.

Antal personer med beslut om boendestöd i Borlänge kommun

Inom omsorgsnämnden, Borlänge kommun fanns den 2023-03-28 328 personer med verkställt beslut om boendestöd. Dessa är fördelade på 5 grupper, behov finns av ytterligare en boendestödsgrupp.

7. Framtida behov

Det finns vissa svårigheter att ta fram statistik för behovet av boendeplatser men det som är tydligt är att Borlänge kommun idag har för få platser och att man på grund av detta behöver placera personer på annan ort för att tillgodose deras behov.

Förutom det så konstateras att kommunens boende på Thenstedtsgatan och Täppgatan inte har den utformning och standard som idag kännetecknar ett bra och fungerande särskilt boende.

Planering för att bygga ett nytt boende med 12 platser som ska ersätta Täppgatan har påbörjats.

7.1 Prognos

Biståndsenheten i Borlänge kommun ser att det är svårt att göra en prognos för denna målgrupp, men de ser att det finns behov av fler platser för att tillgodose behovet av boendeplatser till de Borlängebor som är i behov av bostad med särskild service enligt SoL, socialpsykiatri.

7.2 Ej verkställda beslut, behov av boendeplatser

2022-12-06 fanns det 14 personer som har behovet och skulle kunna vara aktuella för en boendeplats. Några av dessa personer har idag ingen insats eller kompenserande insats i väntan på verkställighet. De kompenserande insatserna kan vara i form av boendestöd, ledsagning eller externa placeringar mm. som bekostas av kommunen.

- 4 personer har en extern placering som skulle kunna verkställas i Borlänge
- 4-5 personer som har behov, men som inte ansökt om boendeplats ännu
- 3 Personer som i dag bor i egen lägenhet med omfattande insatser från t.ex. boendestödet/hemtjänsten där behov av särskilt boende kan finnas
- 2 personer med samsjuklighet t.ex. psykisk ohälsa/missbruk, (de har i nuläget boendestöd och periodvis behandlingsinsats från socialtjänsten)

7.3 Behov av boendeplatser

Utifrån Ovanstående sammanställning konstateras det att behovet av boendeplatser ökar. Nedan följer en tabell som visar hur antalet boendeplatser ska kunna tillgodoses under planperioden.

	2023 Boende platser	2024 Boende platser	2025 Boende platser	2026 Boende platser
Täppgatan	12	-	-	-
Thenstedtsgratan	13	13	-	-
Bysjön	4	4	4	4
Nytt boende som ersätter Täppgatan (nybyggnation)		12	12	12
Nytt boende		3-5	3-5	-
Nytt boende som ersätter delar av Thenstedtsgratan			9	9
Nytt boende som ersätter delar av Thenstedtsgratan			8	8
Nytt boende som ersätter boendet med 3-5 platser				9
Totalt antal platser	29	32-34	36-38	42

8. Ekonomi

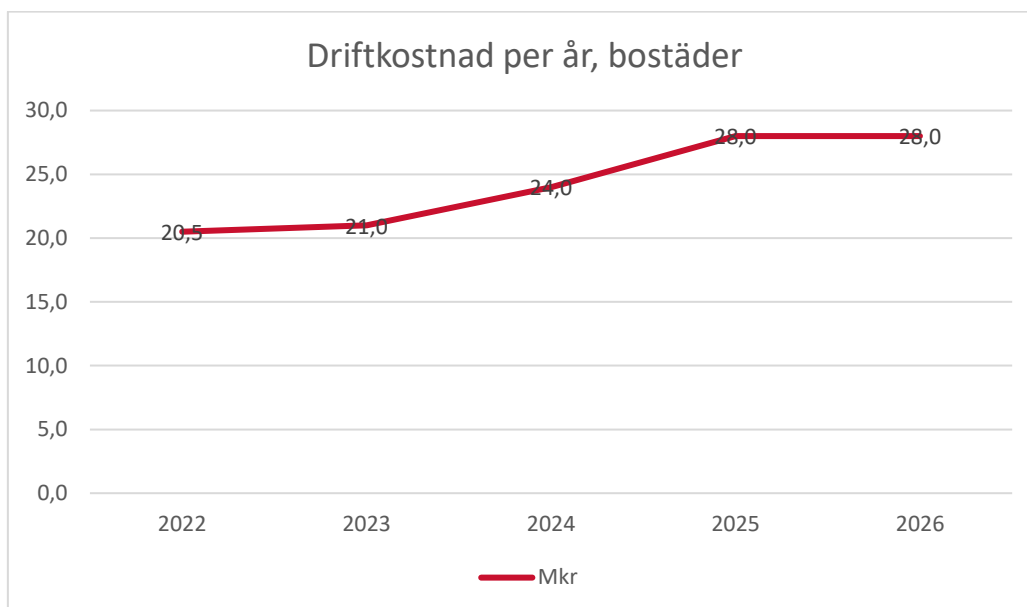
8.1 Särskild avgift

Om kommunen inte kan verkställa ett beviljat beslut om bostad med särskild service enligt SoL kan kommunen enligt gällande lagstiftning påföras särskild avgift/vite motsvarande kommunens kostnad om beslutet verkställts plus 25 %. Sanktionsavgiften är ett påtryckningsmedel att verkställa beslut.

Nämnden är skyldig att rapportera till IVO, inspektionen för vård och omsorg, om beviljat bistånd enligt SoL inte har verkställts tre månader efter beslut. Nämnden ska även rapportera om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader. Om IVO bedömer att insatsen inte verkställts inom skälig tid kan myndigheten ansöka om utdömmande av en särskild avgift hos förvaltningsrätten.

8.1 Driftkostnad

Nedanstående diagram visar kostnader för nuvarande boenden samt uppskattade kostnader för prognostiserat behov enligt plan.

8.2 Investering eller renoveringskostnad

Nyproduktion

Det pågår planering för att bygga ett nytt boende med 12 platser som ska ersätta Tärpgatan. Boendet kommer att utformas med en gemensam innergård och egen ytterdörr mot gården, alla i markplan och uteplats. Boendet kommer att innebära:

- en fin utemiljö
- ett bra läge, för att få en lugn och tyst miljö
- fullvärdiga bostäder
- egna entréer

Investeringskostnaden för byggnationen beräknas till ca 35 miljoner kronor.

Befintliga lokaler

Inom kommunens regi finns idag lokaler på Hagalund i Borlänge som kommunens äldreomsorg kommer att lämna under planperioden, för nya lokaler. Dessa lokaler skulle med en viss anpassning fungera bra som ersättningslokaler till Thenstedtsgatan. Det som behöver göras är att bygga om köksdelen i varje lägenhet till fullvärdiga kök samt se över och renovera ytskikten. Detta beräknas medföra en mindre kostnad då lägenheterna behöver anpassas till fullvärdiga lägenheter. Det som fattar i nuvarande utformning är spis i köken.

De två lokalerna på Hagalund skulle innebära förbättringar för brukarna i form av: gemensamma uteplatser

- en lugnare miljö då det inte förekommer störande trafik som det gör idag på Thenstedtsgatan
- fullvärdiga bostäder

På sikt skapar detta förutsättningar att nå ett mer självständigt liv.

Ytterligare en lokal som idag inrymmer ett LSS boende kan omfördelas till att bli ett nytt boende för personer med psykisk funktionsnedsättning. I boendet har samtliga lägenheter 2 rum och kök samt balkong det finns även ett gemensamhetsutrymme för samvaro, kontor och jour rum.

8.4 Kostnader för externa placeringar

När det inte har funnits några lediga boendeplatser att erbjuda personer som fått beviljat boendebeslut, så har brukare blivit erbjudna och tackat ja till kompenserande insatser i form av boendeplats i annan kommun.

Den totala kostnaden för dessa placeringar är cirka 19,5 miljoner kr/år.

9. Uppföljning och revidering

Sociala sektorn i samarbete med kommunfastigheter ansvarar för att uppföljning och revidering av boendeplan socialpsykiatri 2023-2027. Revidering sker en gång per mandatperiod och uppföljning sker en gång per år.